

Spis treści

Przedmowa	9
Wstęp	11
Rozdział 1. Terminologia, metodologia i stan badań	15
1.1. Terminologia	15
1.1.1. Emigracja i Polonia	15
1.1.2. Status polszczyzny w krajach osiedlenia Polonii	18
1.2. Metoda kontrastowa	19
1.3. Cel badań	21
1.4. Materiał	23
1.5. Stan badań	24
1.5.1. Opracowania historyczne i socjologiczne	24
1.5.2. Opracowania lingwistyczne	27
Rozdział 2. Dzieje emigracji polskiej do Norwegii	33
2.1. Polsko-norweskie kontakty kulturalne	33
2.1.1. Słownictwo związane z polską rzeczywistością w języku norweskim	33
2.1.2. Problematyka polska w Norwegii	34
2.2. Polska emigracja do Norwegii	37
2.2.1. Okresy i charakter emigracji	37
2.2.1.1. Emigracja od XIX wieku do II wojny światowej	37
2.2.1.2. Emigracja wojenna i powojenna	39
2.2.1.3. Emigracja w latach 1960–1989	40
2.2.1.4. Emigracja po 1990 roku	42
2.2.2. Życie organizacyjne	45
2.2.4. Życie religijne	47
2.3. Polskie szkoły w Norwegii	49
2.3.1. Polskie Szkoły w Oslo	49
2.3.2. Szkoły polskie poza Oslo	50
2.4. Norweska polityka wobec języków mniejszości	51

Rozdział 3. Charakterystyka respondentów	57
3.1. Rodzina	57
3.2. Posługiwanie się językiem polskim	62
Rozdział 4. Charakterystyka języka młodzieży	69
4.1. Fonetyka	69
4.1.1. Podsystem fonetyczny języka norweskiego	69
4.1.2. Kontrasty interferencyjne	74
4.1.2.1. Zmiany artykulacji zwarto-szczelinowych i szczelinowych. . . .	74
4.1.2.2. Zmiany artykulacji innych spółgłosek	77
4.1.2.3. Zmiany w artykulacji samogłosek	79
4.1.2.4. Akcent	81
4.1.3. Kontrasty defektywno-deformacyjne	82
4.1.4. Warstwy zgodne z językami podstawami porównania	83
4.1.4.1. Polskie samogłoski nosowe	83
4.1.4.2. Norweska samogłoska [ə]	84
4.2. Fleksja	85
4.2.1. Podstawowe wiadomości z morfologii norweskiej	85
4.2.1.1. Rzeczownik	85
4.2.1.2. Zaimek	86
4.2.1.3. Przymiotnik	87
4.2.1.4. Przysłówek	88
4.2.1.5. Liczebnik	88
4.2.1.6. Czasownik	88
4.2.2. Kontrasty interferencyjne	90
4.2.2.1. Zmiany w użyciu form kategorii aspektu	90
4.2.2.2. Zmiany w użyciu form kategorii czasu	91
4.2.2.3. Zmiany w użyciu form kategorii strony	92
4.2.2.4. Zmiany w użyciu form kategorii trybu	92
4.2.2.5. Ograniczenia w użyciu przypadków	93
4.2.3. Kontrasty defektywno-deformacyjne	95
4.2.3.1. Ograniczenia rozróżniania rodzaju męskoosobowego	95
4.2.3.2. Zaburzenia form przypadków	96
4.2.3.3. Nierozróżnianie form zaimków	97
4.2.3.4. Rozchwianie wzorców odmiany czasowników	99
4.3. Składnia	100
4.3.1. Podstawowe wiadomości ze składni norweskiej	100
4.3.2. Kontrasty interferencyjne	102
4.3.2.1. Zmiany rekcji czasowników	102
4.3.2.2. Pozostałe repliki syntaktyczne	103
4.3.2.3. Funkcje składniowe zaimków	104
4.3.2.4. Struktura linearna zdania	104

4.3.3. Kontrasty deformacyjno-defektywne	104
4.3.3.1. Zaburzenia w związku zgody	104
4.3.3.1. Różnice w łączliwości form przypadkowych	105
4.3.3.2. Zmiana konstrukcji przymkowych	107
4.3.3.3. Funkcja składniowa zaimka <i>co</i>	108
4.4. Leksyka i słowotwórstwo	108
4.4.1. Kontrasty interferencyjne	110
4.4.1.1. Wyrazy adaptowane	110
4.4.1.2. Strukturalne repliki frazeologiczno-syntaktyczne	111
4.4.1.3. Semantyczne repliki wyrazowe	112
4.4.1.4. Cytaty wyrazowe	113
4.4.2. Kontrasty defektywno-deformacyjne	113
4.4.2.1. Przesunięcie znaczenia	114
4.4.2.2. Rozszerzenia znaczeń	115
4.4.2.3. Stopniowanie przymiotników i przysłówków	116
4.4.3. Pola semantyczne	117
Wnioski	123
Bibliografia	129
Aneks 1. Ankiety	135
Aneks 2. Wybór tekstów	149
Zasady transkrypcji i wykaz znaków pisowni fonetycznej	159
Wykaz skrótów i oznaczeń	163
Spis wykresów	165
Spis tabel	166
Spis rysunków	167

Przedmowa

Monografia autorstwa Marty Piaseckiej mieści się w tym nurcie badań Pracowni Językoznawstwa Stosowanego IPS UW, które dotyczą występowania różnych wariantów polszczyzny poza granicami kraju.

Dotąd w serii publikacji wydanych przez Dom Wydawniczy „Elipsa” ukazały się studia i materiały dotyczące języka polskiego na Litwie, w Brazylii i Argentynie, w Gruzji, USA i Niemczech.

W pracy *Język polski w Norwegii...* podjęto po raz pierwszy problematykę języka zbiorowości emigracyjnych i polonijnych w tym kraju, dodać trzeba – zbiorowości, które *de facto* ukształtowały się w ciągu ostatniego dwudziestolecia.

Wyniki badań przeprowadzonych przez Martę Piasecką w polskich szkołach w Oslo w interesujący sposób korespondują z wnioskami Romana Laskowskiego, będącymi wynikiem jego studiów nad językiem polskiej i polonijnej młodzieży w Szwecji, oraz znacznie wcześniejszymi publikacjami Alfreda Zaręby i Marii Zarębiny, które ukazały się w latach 80. XX wieku.

W swej monografii autorka przedstawia opis zewnętrznojęzykowych uwarunkowań rozwoju Polonii norweskiej i jej języka oraz analizę kontrastów językowych charakteryzujących polszczyznę jej młodych respondentów, opracowaną na podstawie badań ankietowych, nagrań tekstów ciągłych oraz wypowiedzi pisanych.

Kierownik Pracowni Językoznawstwa Stosowanego
Instytutu Polonistyki Stosowanej UW
Prof. dr hab. Stanisław Dubisz